

Energidepartementet

Lvert digitalt

Saksbehandler: Thomas Iversen

Dato. 04.06.2024

Høringssvar til forslag til endringer i forskrift om kraftomsetning og netjtjenester (prising av leveringspliktig strøm)

Forbrukerrådet viser til høring forslag til endringer i forskrift om kraftomsetning og netjtjenester.

Dagens prispåslag på leveringspliktig strøm er 5 øre per kWh ekskl. mva. Denne lave satsen er i motsetning til tidligere påslagsnivå som for enkelte nettselskap var opp til 20 øre per kWh ekskl. mva, noe som er langt over markedsgjennomsnittet. Det midlertidige prisnivået Regjeringen innførte var et viktig grep for å sikre at utsatte forbrukere ikke betalte for mye for strømmen under et allerede høyt prisnivå.

Vi er derfor fornøyde med at Regjeringen i høringsnotatet foreslår at prisen for leveringspliktig strøm skal settes til 5 øre ekskl. mva. de første seks ukene. Men vi mener at satsen ideelt sett ikke bør økes til 8 øre ekskl. mva. etter den sjette uke med leveringsplikt.

Oppsummert mener Forbrukerrådet følgende om forslagene:

- Vi mener at satsen for leveringspliktig strøm skulle vært 5 øre ekskl. mva., også etter den sjette uke med leveringsplikt.
- Regjeringen bør innskrenke eller fjerne retten for nettselskapene til å stenge strømmen ved manglende betaling.

Innledningsvis er Forbrukerrådet enig med RME i at verken den svenske eller danske løsningen for leveringsplikt er ønskelig, da de medfører et konkurransefortrinn for de utpekte kraftleverandørene.

De leveringspliktige satsene må holdes lave

Forbrukerrådet synes det er positivt at Regjeringen foreslår klare maksimumssatser for leveringspliktig strøm. Forbrukerrådet dokumenterte i en rapport i 2022¹ at satsene varierte svært mye mellom de ulike nettselskapene. Vi mener likevel at satsen skulle holdt seg på 5 øre per kWh ekskl. mva. også etter den sjettede uke med leveringsplikt. Forbrukere med dårlig økonomi som ikke kan være kunder i det ordinære strømmarkedet som følge av manglende kredittgodkjennelse, vil ikke kunne motiveres til å velge en vanlig strømvtale med en høy prising av leveringspliktig strøm. Forbrukerrådet anerkjenner at det kan være forbrukere som står på leveringspliktig strøm som kunne valgt en ordinær avtale. Vi mener likevel at hensynet til sårbare forbrukere ikke skal betale mer for strømmen enn nødvendig bør veie tyngre enn hensynet til at en marginal andel strømkunder skal prises over fra leveringspliktig strøm til det ordinære strømmarkedet. Vi kan ikke se at energipolitiske hensyn eller hensyn til strømmarkedet tilsier at en slik prising er nødvendig.

Det er viktig at departementet er bevisst på at vi fortsatt er inne i en dyrtid, noe som gjør at vi må forvente at flere enn den stabile andelen på leveringspliktig kraftleveranse i underkant av 3 prosent kan øke. I lys av dette er det viktig at satsen for leveringspliktig kraftleveranse holdes så lav som mulig.

Tall fra NVE² viser at andelen forbrukere på leveringspliktig strøm som mottar minst én purring på strømgningen er 45 prosent. Dette er en indikasjon på at en stor andel av de som er på leveringspliktig strøm er der fordi de må, ikke fordi de mangler insentiv til å velge en avtale i det ordinære markedet. Kunder med betalingsanmerkninger kan ikke velge en kraftleveringsavtale i markedet, og prissignaler vil ikke påvirke dem til å gå bort fra leveringsplikt.

Det er klart at ingen ønsker å betale mer for strømmen enn de må. Den gruppen med såpass lav markedsbevissthet at de blir på leveringsplikt vil neppe trigges til å bytte når prisen øker fra 5 til 8 øre per kWh ekskl. mva. De som derimot

¹ [Microsoft Word - Rapport sårbare strømkunder mars 2022 \(forbrukerradet.no\)](#)

² <https://www.nve.no/reguleringsmyndigheten/publikasjoner-og-data/statistikk/statistikk-over-sluttbrukermarkedet/leverandoerskifter-markedsandeler-og-leveringsplikt/>

ikke kan få tegnet noen annen strømvtale, typisk pga. betalingsproblemer, vil komme enda dårligere ut av det med økningen fra den sjette uken.

De økte kostnadene for de økonomisk utsatte er ikke verdt muligheten for at noen av de ubevisste kommer til å velge seg en kraftleveringsavtale.

En regulert og ikke for høye pris på leveringspliktig strøm er etter vår vurdering gunstig for tilliten til strømmarkedet som sådan. Vi understreker at den regulerte prisen kun gjelder påslaget til nettselskapet. Prisen på kraften følger de ordinære svingningene i markedet. Tilgang på prisregulert leveringspliktig strøm sikrer at sårbare forbrukere får grunnleggende behov blir dekket til en overkommelig pris. Uten dette sikkerhetsnettet er risikoen for økt energifattigdom overhengende.

Forbrukere som sliter økonomisk er ofte i en svak forhandlingsposisjon på grunn av mangel på alternativer, og de står derfor i fare for å bli utnyttet av markedsmekanismene. Forbrukere med betalingsanmerkninger har typisk ikke noen mulighet til å velge seg en kommersiell kraftleverandør.

Ved å sikre at prisen på leveringspliktig strøm holdes på et nivå ikke langt over gjennomsnittet i markedet, blir det skapt et sikkerhetsnett som beskytter disse forbrukerne mot energifattigdom og økonomisk utenforskap. Dette gir dem større økonomisk handlingsrom, noe som er essensielt for å dekke andre grunnleggende behov som mat, helse og bolig. Dermed opprettholdes en minimumsstandard for velferd som bidrar til å redusere fattigdom, med de følgende det har for samfunnet. Fra et forbrukerperspektiv er dette gunstig fordi det hindrer de mest utsatte forbrukerne i å bli ytterligere marginalisert. Tilgang på regulert leveringspliktig strøm fungerer også som en sikkerhetsventil for forbrukere som sliter med å sette seg inn i det ordinære strømmarkedet.

Vi mener det er et vesentlig poeng at det store flertallet av forbrukere som historisk har hatt variable strømvtaler, ville kommet bedre ut av det dersom de hadde mottatt leveringspliktig strøm. En slik virkelighet viser at konkurransen i kraftmarkedet ikke har fungert for kundenes beste, i hvert fall ikke når det gjelder variable kraftavtaler. I tillegg finnes det i dag over 30 sluttbrukeravtaler med høyere effektivt påslag enn forslaget på 8 øre per kWh ekskl. mva.

Forbrukerrådet mener at prisen på leveringspliktig strøm må holdes på et lavt og regulert nivå for å støtte de mest sårbare i samfunnet, slik at de ikke presses ut i ytterligere økonomiske utfordringer.

Nettselskapene bør ikke kunne stenge strømmen for dårlige betalere

Vi er inne i en dyrtid, og ifølge SIFO sliter stadig flere husholdninger med å betale løpende utgifter.³

Forbrukerrådet gir jevnlig veiledning til forbrukere som mottar varsler fra sitt nettselskap der de trues med at strømmen vil bli stengt hvis de ikke betaler nettleien, med hjemmel i forbrukerkjøpsloven § 48a.

Forbrukere med svært dårlig økonomi risikerer å måtte velge mellom å betale husleie, mat eller strøm. Ved å ikke betale strømrregningen blir forbrukeren sagt opp av sin kraftleverandør og mottar leveringspliktig strøm fra nettselskapet. Hvis nettleiefakturaen ikke betales, risikerer forbrukeren å bli strømløs.

I oktober i 2023 hadde Elvia AS, Norges største nettselskap, stengt ca. 6 000 anlegg på grunn av manglende betaling. Det utgjorde 300 flere strømmålere enn i samme periode i fjor.⁴

Det finnes forbrukere som har for god råd til å få bistand fra det offentlige hjelpeapparatet, men som likevel kan ha problemer med å betale strømrregningene sine. En forbruker med økonomiske problemer får ikke bedre økonomi ved at nettselskapet stenger strømmen. Tvert om er det tenkelig at stenging av strømmen kan forverre situasjonen, ved at forbrukeren ikke kan opprettholde normal livsførsel når det gjelder matlaging, hygiene og varme.

Nettselskaper har på denne måten et unikt sterkt virkemiddel til å være en usikret kreditor. Dårlige betalere må åpenbart gjøre opp for seg, men det bør være mulig å bruke strøm mens innkrevingsprosessen pågår.

Forbrukerrådet mener det er på høy tid at regjeringen reviderer eller fjerner stengeretten som finnes i forbrukerkjøpsloven § 48a.

Med vennlig hilsen

Forbrukerrådet

Inger Lise Blyverket
direktør

Thomas Iversen
juridisk seniorrådgiver

³ Christian Poppe og Elaine Kempson: Dyrtid 4: Det er ikke over ennå. Husholdenes økonomiske trygghet i august 2023 (oda.oslomet.no). SIFO-rapport nr. 11-2023

⁴ <https://www.dagsavisen.no/nyheter/2023/10/03/stenger-strommen-forbrukerradet-strom-er-et-nodvendighetsgode/>

